ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)
της 14ης Δεκεμβρίου 2006 *

Στην υπόθεση C-217/05,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, που υπέβαλε το Tribunal Supremo (Ισπανία) με απόφαση της 3ης Μαρτίου 2005, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 17 Μαΐου 2005, στο πλαίσιο της διαδικασίας

Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio

κατά

Compañía Española de Petróleos SA,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Rosas, πρόεδρο τμήματος, A. Borg Barthet, J. Malenovský, U. Lõhmus (εισηγητής) και A. Ó Caoimh, δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ισπανική.

γενική εισαγγελέας: J. Kokott
γραμματέας: M. Ferreira, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 6ης Ιουλίου 2006,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— η Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio, εκπροσωπούμενη από τον A. Hernández Pardo, abogado, και τις C. Flores Hernández και L. Ruiz Ezquerra, abogadas,

— η Compañía Española de Petróleos SA, εκπροσωπούμενη από τους J. Folguera Crespo και A. Martínez Sánchez, abogados,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους E. Gippini Fournier και K. Mojzesowicz,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 13ης Ιουλίου 2006,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία των άρθρων 10 έως 13 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1984/83 της Επιτροπής, της 22ας Ιουνίου 1983, σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 3, της Συνθήκης σε κατηγορίες συμφωνιών αποκλειστικής προμήθειας (ΕΕ L 173, σ. 5· διορθωτικό, ΕΕ L 79, σ. 38).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο εκδικάσεως διαφοράς μεταξύ της Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio (στο εξής: συνομοσπονδία), αναιρεσείουσας της κύριας δίκης, και της Compañía Española de Petróleos SA (στο εξής: CEPSA), καθής της κύριας δίκης, με αντικείμενο προσαφθείσες στην CEPSA περιοριστικές του ανταγωνισμού πρακτικές, οι οποίες απέρρεαν από συμβάσεις που συνήψε με ορισμένες επιχειρήσεις έχουσες την εκμετάλλευση πρατηρίων υγρών καυσίμων.

Το νομικό πλαίσιο

Η κοινοτική νομοθεσία

3 Ο κανονισμός 1984/83 εξαιρεί από το πεδίο εφαρμογής της παραγράφου 1 του άρθρου 85 της Συνθήκης ΕΟΚ (το οποίο κατέστη άρθρο 85 ΕΚ, νυν άρθρο 81 ΕΚ) ορισμένες κατηγορίες συμφωνιών αποκλειστικής προμήθειας και εναρμονισμένων πρακτικών, οι οποίες πληρούν, κατά κανόνα, τις προϋποθέσεις της παραγράφου 3 του εν λόγω άρθρου, για τον λόγο ότι συμβάλλουν, γενικώς, στη βελτίωση της διανομής των προϊόντων. Τα άρθρα 10 έως 13 του κανονισμού αυτού περιέχουν ειδικές διατάξεις για τις συμφωνίες που αφορούν τα πρατήρια υγρών καυσίμων.

4 Το άρθρο 10 του εν λόγω κανονισμού έχει ως εξής:

«Σύμφωνα με το άρθρο 85, παράγραφος 3, της Συνθήκης και υπό τις προϋποθέσεις των άρθρων 11 έως 13 του παρόντος κανονισμού, το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης κηρύσσεται ανεφάρμοστο στις συμφωνίες στις οποίες συμμετέχουν μόνο δύο επιχειρήσεις και στις οποίες το ένα συμβαλλόμενο μέρος, ο μεταπωλητής, αναλαμβάνει την υποχρέωση έναντι του αντισυμβαλλόμενου, του προμηθευτή, σε αντάλλαγμα για την παροχή ειδικών οικονομικών ή χρηματοδοτικών πλεονεκτημάτων, να προμηθεύεται μόνο από αυτόν, από επιχείρηση συνδεδεμένη με αυτόν ή

από επιχείρηση στην οποία αυτός έχει αναθέσει τη διανομή των προϊόντων του, ορισμένα καύσιμα αυτοκινήτων με βάση το πετρέλαιο ή ορισμένα καύσιμα αυτοκινήτων και ορισμένα άλλα καύσιμα με βάση το πετρέλαιο που καθορίζονται στη σύμβαση.»

5 Το άρθρο 11 του ίδιου κανονισμού ορίζει:

«Εκτός από την υποχρέωση που αναφέρεται στο άρθρο 10, δεν είναι δυνατόν να επιβάλλονται στον μεταπωλητή άλλοι περιορισμοί του ανταγωνισμού, εκτός από

α) την υποχρέωση να μη μεταπωλεί στο πρατήριο που καθορίζεται στη συμφωνία καύσιμα αυτοκινήτων ή άλλα καύσιμα που προσφέρονται από τρίτη επιχείρηση·

β) την υποχρέωση να μη χρησιμοποιεί μέσα στο πρατήριο που καθορίζεται στη συμφωνία λιπαντικά ή άλλα συγγενή ορυκτέλαια που προσφέρονται από τρίτη επιχείρηση, όταν ο προμηθευτής ή επιχείρηση συνδεδεμένη με αυτόν θέτει στη διάθεση του μεταπωλητή ή χρηματοδοτεί εγκατάσταση αλλαγής ελαίων ή λίπανσης αυτοκινήτων οχημάτων·

γ) την υποχρέωση να μη διαφημίζει τα προϊόντα που προμηθεύεται από τρίτες επιχειρήσεις στο εσωτερικό ή στους εξωτερικούς χώρους του πρατηρίου, παρά μόνο στο μέτρο που αναλογεί στο μερίδιο αυτών των προϊόντων στον συνολικό κύκλο εργασιών του πρατηρίου·

δ) την υποχρέωση να αναθέσει τη συντήρηση των εγκαταστάσεων αποθήκευσης ή εφοδιασμού για τα προϊόντα πετρελαίου, οι οποίες ανήκουν ή έχουν χρηματοδοτηθεί από τον προμηθευτή ή επιχείρηση συνδεδεμένη με αυτόν, μόνο στον προμηθευτή ή σε επιχείρηση που καθορίζεται από αυτόν.»

6 Το άρθρο 12 του κανονισμού 1984/83 απαριθμεί τις ρήτρες και τις συμβατικές υποχρεώσεις οι οποίες κωλύουν την εφαρμογή του άρθρου 10. Το άρθρο 13 του ίδιου κανονισμού προβλέπει την κατ' αναλογία εφαρμογή των άρθρων του 2, παράγραφοι 1 και 3, 3, στοιχεία α΄ και β΄, 4 και 5 στις συμφωνίες που αφορούν τα πρατήρια υγρών καυσίμων.

Η εθνική νομοθεσία

7 Ο νόμος 16/1989, περί προστασίας του ανταγωνισμού (Ley n° 16/1989, de Defensa de la Competencia), της 17ης Ιουλίου 1989 (BOE n° 170, της 18ης Ιουλίου 1989, σ. 22747, στο εξής: νόμος 16/1989), χαρακτηρίζει, με το άρθρο του 1, παράγραφος 1, ως «απαγορευόμενες πρακτικές» ορισμένες αντίθετες προς τον ανταγωνισμό συμπεριφορές, εμπνεόμενος ευθέως από το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

8 Το βασιλικό διάταγμα 157/1992, για τις διατάξεις εφαρμογής του νόμου 16/1989 περί απαλλαγών κατά κατηγορίες, ατομικών απαλλαγών και μητρώου προστασίας του ανταγωνισμού (Real Decreto 157/1992, por el que se desarrolla la Ley 16/1989, de 17 de julio, en materia de exenciones por categorías, autorización singular y registro de defensa de la competencia), της 21ης Φεβρουαρίου 1992 (BOE n° 52, της

29ης Φεβρουαρίου 1992, σ. 7106, στο εξής: βασιλικό διάταγμα 157/1992), ορίζει, με το άρθρο του 1, τα εξής:

«Απαλλαγές κατά κατηγορίες

1. Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 5, παράγραφος 1, στοιχείο α΄, του [νόμου 16/1989], επιτρέπονται οι συμφωνίες στις οποίες μετέχουν δύο μόνον επιχειρήσεις και οι οποίες, καθόσον εμπίπτουν σε μία από τις κάτωθι κατηγορίες, επηρεάζουν αποκλειστικώς την εθνική αγορά και πληρούν τις προϋποθέσεις που προβλέπονται ακολούθως για καθεμία από αυτές:

[...]

β) συμβάσεις αποκλειστικής προμήθειας στις οποίες ο ένας συμβαλλόμενος αναλαμβάνει την υποχρέωση έναντι του αντισυμβαλλομένου να προμηθεύεται, με σκοπό τη μεταπώληση, ορισμένα προϊόντα μόνον από αυτόν, από επιχείρηση συνδεδεμένη με αυτόν ή από τρίτη επιχείρηση στην οποία αυτός έχει αναθέσει τη διανομή των προϊόντων του, εφόσον η συμφωνία πληροί τις προϋποθέσεις που προβλέπουν οι διατάξεις του κανονισμού (ΕΟΚ) 1984/83 [...]»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

9 Στις 4 Μαΐου 1995, η συνομοσπονδία υπέβαλε στη Servicio de Defensa de la Competencia (υπηρεσία προστασίας του ανταγωνισμού), η οποία υπάγεται στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, καταγγελία κατά ορισμένων επιχειρήσεων του πετρελαϊκού τομέα, μεταξύ των οποίων η CEPSA. Κατά την άποψη της συνομοσπονδίας, οι συναφθείσες στο τέλος του 1992 συμβάσεις μεταξύ της CEPSA και των επιχειρήσεων που εκμεταλλεύονται πρατήρια υγρών καυσίμων, οι οποίες χαρακτηρίζονταν αρχικώς ως «συμβάσεις σταθερής προμήθειας» και εν συνεχεία, κατόπιν τροποποιήσεώς τους, ως «συμβάσεις πρακτορείας εγγυημένων πωλήσεων» και/ή «συμβάσεις αντιπροσωπείας» (στο εξής: επίμαχες συμβάσεις), έχουν ως αποτέλεσμα τον περιορισμό του ανταγωνισμού. Από τα στοιχεία της δικογραφίας που υποβλήθηκε στο Δικαστήριο προκύπτει ότι αυτό το είδος των συμβάσεων ισχύει για το 95 % των πρατηρίων υγρών καυσίμων του δικτύου της CEPSA.

10 Με απόφαση της 7ης Νοεμβρίου 1997, η καταγγελία της συνομοσπονδίας τέθηκε στο αρχείο χωρίς να δοθεί συνέχεια, με το αιτιολογικό ότι οι επίμαχες συμβάσεις δεν αντέβαιναν στο άρθρο 1, παράγραφος 1, του νόμου 16/1989, καθόσον η διάταξη αυτή δεν έχει εφαρμογή στις συμβάσεις που συνάπτουν οι πράκτορες, οι εμπορικοί αντιπρόσωποι ή οι μεσάζοντες με άλλους επιχειρηματίες. Το Tribunal de Defensa de la Competencia απέρριψε με την απόφασή του της 1ης Απριλίου 1998, με το ίδιο κατ' ουσίαν αιτιολογικό, τη διοικητική προσφυγή την οποία άσκησε η συνομοσπονδία κατά της ανωτέρω αποφάσεως.

11 Κατόπιν της απορρίψεως της μεταγενέστερης αιτήσεώς της ακυρώσεως από το Audiencia Nacional με την απόφαση της 22ας Ιανουαρίου 2002, η συνομοσπονδία άσκησε αναίρεση ενώπιον του Tribunal Supremo. Ένας από τους λόγους που προέβαλε προς στήριξη της αιτήσεώς της αναιρέσεως αντλείται από την παράβαση τόσο του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης όσο και του κανονισμού 1984/83, στον οποίο παραπέμπει το βασιλικό διάταγμα 157/1992.

12 Στο πλαίσιο της εκδικάσεως της εν λόγω διαφοράς, το Tribunal Supremo αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Έχουν τα άρθρα 10 έως 13 του κανονισμού [1984/83] την έννοια ότι περιλαμβάνουν στο πεδίο εφαρμογής τους συμβάσεις αποκλειστικής διανομής καυσίμων κινήσεως και θερμάνσεως οι οποίες, παρότι χαρακτηρίζονται ως συμβάσεις πρακτορείας ή αντιπροσωπείας, περιέχουν τα στοιχεία που εκτίθενται κατωτέρω;

α) Ο πρατηριούχος αναλαμβάνει την υποχρέωση να πωλεί κατ' αποκλειστικότητα καύσιμα κινήσεως και θερμάνσεως του προμηθευτή στις καθορισμένες από αυτόν τιμές πωλήσεως στο κοινό και σύμφωνα με τους όρους και τις μεθόδους πωλήσεως και εκμεταλλεύσεως που καθορίζει ο προμηθευτής.

β) Ο πρατηριούχος αναλαμβάνει τον κίνδυνο των προϊόντων από τη στιγμή που τα παραλαμβάνει από τον προμηθευτή και τα αποθηκεύει στις δεξαμενές του πρατηρίου.

γ) Από τη στιγμή παραλαβής των προϊόντων, ο πρατηριούχος αναλαμβάνει την υποχρέωση να τα συντηρεί υπό τις συνθήκες που είναι αναγκαίες προκειμένου να αποφευχθεί η καταστροφή ή η χειροτέρευσή τους και καθίσταται, ενδεχομένως, υπεύθυνος έναντι του προμηθευτή και έναντι των τρίτων για κάθε καταστροφή, μόλυνση ή πρόσμιξη τους με άλλα υλικά, καθώς και για τις ζημίες που μπορούν να προκληθούν για τους λόγους αυτούς.

δ) Ο πρατηριούχος οφείλει να καταβάλει στον προμηθευτή το τίμημα των καυσίμων εντός εννέα ημερών από την ημερομηνία παραδόσεώς τους στο πρατήριο.»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

Επί της αρμοδιότητας του Δικαστηρίου να απαντήσει στο ερώτημα αυτό και επί του παραδεκτού του εν λόγω ερωτήματος

13 Η CEPSA και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ισχυρίζονται αμφότερες, πλην όμως για διαφορετικούς λόγους, ότι παρέλκει η απάντηση στο υποβληθέν προδικαστικό ερώτημα.

14 Όσον αφορά την άποψη της CEPSA, η εν λόγω εταιρία ισχυρίζεται ότι το Δικαστήριο είναι αναρμόδιο να απαντήσει στο υποβληθέν ερώτημα, πρώτον, για τον λόγο ότι η διαφορά της κύριας δίκης αφορά αποκλειστικώς το εθνικό δίκαιο. Πράγματι, το άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχείο β΄, του βασιλικού διατάγματος 157/1992, μνημονεύοντας ρητώς τις «διατάξεις του κανονισμού [1984/83]», δεν παραπέμπει, στην πραγματικότητα, στο κοινοτικό δίκαιο, αλλά ενσωματώνει, απλώς, στο εσωτερικό δίκαιο το περιεχόμενο των άρθρων 10 έως 13 του εν λόγω κανονισμού. Συνεπώς, οι διατάξεις αυτές του κοινοτικού δικαίου ασκούν επιρροή στη διαφορά της κύριας δίκης μόνον ως στοιχεία του εσωτερικού του ισπανικού δικαίου.

15 Δεύτερον, η CEPSA υποστηρίζει ότι το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, δεν έχει εφαρμογή στη διαφορά της κύριας δίκης, καθόσον δεν επηρεάζονται οι εμπορικές συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών.

16 Κατ' αρχάς, πρέπει να επισημανθεί ότι, στο πλαίσιο της προβλεπόμενης από το άρθρο 234 ΕΚ συνεργασίας μεταξύ του Δικαστηρίου και των εθνικών δικαστηρίων, εναπόκειται αποκλειστικώς στο εθνικό δικαστήριο, που έχει επιληφθεί της διαφοράς και φέρει την ευθύνη της δικαστικής αποφάσεως που πρόκειται να

εκδοθεί, να εκτιμήσει, λαμβανομένων υπόψη των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της υποθέσεως που εκκρεμεί ενώπιόν του, τόσο το αν η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως είναι αναγκαία προκειμένου να μπορέσει να εκδώσει τη δική του απόφαση όσο και τη λυσιτέλεια των ερωτημάτων που υποβάλλει στο Δικαστήριο (βλ., υπ' αυτή την έννοια, μεταξύ άλλων, τις αποφάσεις της 15ης Δεκεμβρίου 1995, C-415/93, Bosman, Συλλογή 1995, σ. I-4921, σκέψη 59, της 17ης Ιουλίου 1997, C-28/95, Leur-Bloem, Συλλογή 1997, σ. I-4161, σκέψη 24, και της 7ης Ιανουαρίου 2003, C-306/99, BIAO, Συλλογή 2003, σ. I-1, σκέψη 88).

17 Οσάκις τα υποβαλλόμενα από τα εθνικά δικαστήρια προδικαστικά ερωτήματα αφορούν την ερμηνεία διατάξεως του κοινοτικού δικαίου, το Δικαστήριο υποχρεούται, κατ' αρχήν, να αποφανθεί εκτός αν είναι πρόδηλον ότι με το προδικαστικό ερώτημα επιδιώκεται, στην πραγματικότητα, να οδηγηθεί το Δικαστήριο σε έκδοση αποφάσεως μέσω μιας κατασκευασμένης διαφοράς ή να διατυπώσει συμβουλευτικές γνώμες επί γενικών ή υποθετικών ζητημάτων, ή ότι η ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου που ζητεί το εθνικό δικαστήριο δεν έχει καμία σχέση με το υποστατό ή το αντικείμενο της διαφοράς της κυρίας δίκης ή ακόμα ότι το Δικαστήριο δεν διαθέτει τα πραγματικά ή νομικά στοιχεία που είναι αναγκαία προκειμένου να δώσει χρήσιμη απάντηση στα ερωτήματα που του υποβλήθηκαν (βλ. την προπαρατεθείσα απόφαση BIAO, σκέψη 89 και την παρατιθέμενη νομολογία).

18 Τέτοια περίπτωση δεν συντρέχει στη διαφορά της κύριας δίκης.

19 Πράγματι, το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει ότι ούτε από το γράμμα του άρθρου 234 ΕΚ ούτε από το αντικείμενο της διαδικασίας που θεσπίζει αυτό το άρθρο προκύπτει ότι οι συντάκτες της Συνθήκης επιδίωξαν να αποκλείσουν από την αρμοδιότητα του Δικαστηρίου τις αιτήσεις εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως που αφορούν διάταξη του κοινοτικού δικαίου, στην ειδική περίπτωση κατά την οποία το εθνικό δίκαιο κράτους μέλους παραπέμπει στο περιεχόμενο της διατάξεως αυτής προκειμένου να προσδιοριστούν οι κανόνες που πρέπει να εφαρμοστούν σε αμιγώς εσωτερική κατάσταση του κράτους αυτού (προπαρατεθείσα απόφαση Leur-Bloem, σκέψη 25).

20 Ως εκ τούτου, όταν η εθνική νομοθεσία εναρμονίζει τις λύσεις που προβλέπει για τις αμιγώς εσωτερικές καταστάσεις προς τις λύσεις που έχουν γίνει δεκτές από το

κοινοτικό δίκαιο, προκειμένου ιδίως να αποφευχθεί η δημιουργία, όπως στην προκειμένη υπόθεση, στρεβλώσεων του ανταγωνισμού, υφίσταται οπωσδήποτε κοινοτικό συμφέρον για ομοιόμορφη ερμηνεία των διατάξεων ή των εννοιών που συμπίπτουν με διατάξεις ή έννοιες του κοινοτικού δικαίου, ανεξαρτήτως των συνθηκών υπό τις οποίες τυγχάνουν εφαρμογής, προκειμένου να αποφεύγονται στο μέλλον ερμηνευτικές αποκλίσεις (βλ., μεταξύ άλλων, την προπαρατεθείσα απόφαση Leur-Bloem, σκέψη 32, και την απόφαση της 16ης Μαρτίου 2006, C-3/04, Poseidon Chartering, Συλλογή 2006, σ. I-2505, σκέψη 16).

21 Εξάλλου, αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της CEPSA, τα περιστατικά της υποθέσεως της κύριας δίκης διαφέρουν από εκείνες που οδήγησαν στην απόφαση της 28ης Μαρτίου 1995, C-346/93, Kleinwort Benson (Συλλογή 1995, σ. I-615). Με την απόφαση εκείνη, το Δικαστήριο κήρυξε εαυτό αναρμόδιο να ερμηνεύσει εθνική κανονιστική ρύθμιση η οποία δεν παρέπεμπε ευθέως και ανεπιφυλάκτως στο κοινοτικό δίκαιο, αλλά απλώς χρησιμοποιούσε τη Σύμβαση της 27ης Σεπτεμβρίου 1968, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 1982, L 388, σ. 7), ως πρότυπο και επαναλάμβανε εν μέρει μόνον τη διατύπωσή της. Πράγματι, από τη σκέψη 18 της αποφάσεως αυτής προκύπτει ότι η εν λόγω κανονιστική ρύθμιση προέβλεπε ρητώς τη δυνατότητα των εθνικών αρχών να επιφέρουν τροποποιήσεις «που έχουν ως αποτέλεσμα τη δημιουργία αποκλίσεων» μεταξύ των διατάξεών της και των αντίστοιχων διατάξεων της Συμβάσεως αυτής. Επιπλέον, η κανονιστική αυτή ρύθμιση διέκρινε ρητώς μεταξύ των εφαρμοστέων σε καταστάσεις κοινοτικού χαρακτήρα διατάξεων και των εφαρμοστέων σε αμιγώς εσωτερικές καταστάσεις διατάξεων.

22 Στην περίπτωση της υπό κρίση αιτήσεως εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως, μολονότι το άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχείο β΄, του βασιλικού διατάγματος 157/1992 περιορίζεται, απλώς, να μνημονεύσει ρητώς τον κανονισμό 1984/83, προκειμένου να καθορίσει τους εφαρμοστέους σε αμιγώς εσωτερικές καταστάσεις κανόνες, εντούτοις διαπιστώνεται ότι, μέσω της παραπομπής σε διατάξεις του κανονισμού 1984/83, ο εθνικός νομοθέτης αποφάσισε να μεταχειρισθεί κατά τον ίδιο τρόπο τις αμιγώς εσωτερικές καταστάσεις και τις καταστάσεις κοινοτικού χαρακτήρα. Επομένως, στην περίπτωση που η εθνική νομοθεσία παραπέμπει σε πράξη του κοινοτικού δικαίου, όπως συμβαίνει εν προκειμένω στην υπόθεση της κύριας δίκης, το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να ερμηνεύσει την πράξη αυτή.

23 Κατόπιν των σκέψεων αυτών, παρέλκει η εξέταση της επιχειρηματολογίας της CEPSA περί μη επηρεασμού των ενδοκοινοτικών εμπορικών συναλλαγών.

24 Συνεπώς, ο ισχυρισμός της CEPSA περί αναρμοδιότητας του Δικαστηρίου πρέπει να απορριφθεί.

25 Η Επιτροπή χωρίς να ζητεί ρητώς την απόρριψη της αιτήσεως εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως ως απαράδεκτης, αφενός, επισημαίνει το γεγονός ότι η απόφαση περί παραπομπής δεν περιγράφει επαρκώς το πραγματικό πλαίσιο της διαφοράς της κύριας δίκης και, αφετέρου, εκφράζει αμφιβολίες ως προς τη λυσιτέλεια της απαντήσεως στο προδικαστικό ερώτημα, λαμβανομένων υπόψη των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς της κύριας δίκης, ιδίως δε ενόψει του ότι η ενδεχόμενη επανεξέταση του φακέλου εκ μέρους της ισπανικής αρχής για τον ανταγωνισμό θα οδηγούσε στη διαπίστωση ότι τυγχάνει πλέον εφαρμογής ο κανονισμός (ΕΚ) 2790/1999 της Επιτροπής, της 22ας Δεκεμβρίου 1999, για την εφαρμογή του άρθρου 81, παράγραφος 3, της Συνθήκης σε ορισμένες κατηγορίες κάθετων συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών (ΕΕ L 336, σ. 21), ο οποίος αντικατέστησε τον κανονισμό 1984/83.

26 Συναφώς, πρέπει να επισημανθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, η ανάγκη ερμηνείας του κοινοτικού δικαίου χρήσιμης για το εθνικό δικαστήριο επιβάλλει τον εκ μέρους του προσδιορισμό του πραγματικού και κανονιστικού πλαισίου στο οποίο εντάσσονται τα ερωτήματα που υποβάλλει ή, τουλάχιστον, τη διευκρίνιση των υποτιθέμενων πραγματικών περιστατικών επί των οποίων στηρίζονται τα ερωτήματα αυτά (αποφάσεις της 9ης Σεπτεμβρίου 2004, C-72/03, Carbonati Apuani, Συλλογή 2004, σ. I-8027, σκέψη 10, και της 17ης Φεβρουαρίου 2005, C-134/03, Viacom Outdoor, Συλλογή 2005, σ. I-1167, σκέψη 22).

27 Επιπλέον, τα πληροφοριακά στοιχεία που παρέχονται με τις αποφάσεις περί παραπομπής πρέπει όχι μόνο να παρέχουν στο Δικαστήριο τη δυνατότητα να δίδει χρήσιμες απαντήσεις, αλλά και να παρέχουν στις κυβερνήσεις των κρατών μελών και στους λοιπούς ενδιαφερομένους που μετέχουν στη διαδικασία τη δυνατότητα να υποβάλλουν παρατηρήσεις, σύμφωνα με το άρθρο 23 του Οργανισμού του Δικαστηρίου (βλ., υπ' αυτή την έννοια, μεταξύ άλλων, τις διατάξεις της 30ής Απριλίου 1998, C-128/97 και C-137/97, Testa και Modesti, Συλλογή 1998, σ. I-2181, σκέψη 6, και της 11ης Μαΐου 1999, C-325/98, Anssens, Συλλογή 1999, σ. I-2969, σκέψη 8).

28 Συνεπώς, το υποβληθέν από εθνικό δικαστήριο προδικαστικό ερώτημα είναι απαράδεκτο όταν το Δικαστήριο δεν διαθέτει τα πραγματικά ή νομικά στοιχεία που είναι αναγκαία προκειμένου να δώσει χρήσιμη απάντηση στα ερωτήματα που του υποβλήθηκαν (βλ., υπ' αυτή την έννοια, μεταξύ άλλων, τις αποφάσεις της 13ης Μαρτίου 2001, C-379/98, PreussenElektra, Συλλογή 2001, σ. I-2099, σκέψη 39, και της 22ας Ιανουαρίου 2002, C-390/99, Canal Satélite Digital, Συλλογή 2002, σ. I-607, σκέψη 19).

29 Προκειμένου να διαπιστωθεί αν τα παρασχεθέντα από το Tribunal supremo στοιχεία ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις αυτές, πρέπει να ληφθεί υπόψη η φύση και το περιεχόμενο του υποβληθέντος ερωτήματος. Στο μέτρο που η απαίτηση ακρίβειας ως προς το πραγματικό πλαίσιο έχει ιδιαίτερη σημασία στον τομέα του ανταγωνισμού, ο οποίος χαρακτηρίζεται από περίπλοκες πραγματικές και νομικές καταστάσεις, πρέπει να εξετασθεί το ζήτημα αν η απόφαση περί παραπομπής περιέχει, συναφώς, επαρκή στοιχεία ώστε να παράσχει στο Δικαστήριο τη δυνατότητα να δώσει χρήσιμη απάντηση στο υποβληθέν ερώτημα (βλ., υπ' αυτή την έννοια, την προπαρατεθείσα απόφαση Viacom Outdoor, σκέψη 23).

30 Συναφώς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η απόφαση περί παραπομπής δεν περιέχει ορισμένα στοιχεία που ασκούν επιρροή για την απάντηση που πρέπει να δοθεί στο υποβληθέν ερώτημα. Πράγματι, καίτοι είναι αληθές ότι από τη διατύπωση του

ερωτήματος αυτού προκύπτει ότι ο πρατηριούχος αναλαμβάνει τον κίνδυνο που συνδέεται με το εμπόρευμα από τη στιγμή της παραλαβής του από τον προμηθευτή, εντούτοις η απόφαση περί παραπομπής δεν παρέχει τη δυνατότητα να καθορισθεί ούτε το αν ο πρατηριούχος αναλαμβάνει ορισμένους συγκεκριμένους κινδύνους δυνάμει των συμβάσεων διανομής καυσίμων ούτε το ποιος έχει την κυριότητα του καυσίμου κατόπιν της παραδόσεώς του στον πρατηριούχο ούτε το ποιος φέρει τα έξοδα της μεταφοράς.

31 Εντούτοις, παρά τα κενά αυτά, η απόφαση περί παραπομπής παρέχει τη δυνατότητα να καθορισθεί το περιεχόμενο του υποβληθέντος ερωτήματος, όπως επιβεβαιώνεται τόσο από τις υποβληθείσες παρατηρήσεις τόσο των διαδίκων της κύριας δίκης όσο και της Επιτροπής. Συνεπώς, το Δικαστήριο διαθέτει επαρκή πραγματικά στοιχεία για να ερμηνεύσει τους επίμαχους κοινοτικούς κανόνες και να δώσει χρήσιμη απάντηση στο ερώτημα αυτό.

32 Επιπλέον, όπως επισήμανε η γενική εισαγγελέας με το σημείο 30 των προτάσεών της, δεν είναι πρόδηλον ότι η νομιμότητα της ληφθείσας το 1997 αποφάσεως της Servicio de Defensa de la Competencia να θέσει στο αρχείο την καταγγελία δεν πρέπει να εκτιμηθεί υπό το πρίσμα του εν ισχύι κατά τον χρόνο εκείνο δικαίου, ήτοι, συγκεκριμένα, του κανονισμού 1984/83. Εν πάση περιπτώσει, στον εθνικό δικαστή εναπόκειται να αποφανθεί επί του κατά πόσον ο κανονισμός αυτός έχει εφαρμογή στην πραγματική κατάσταση που αποτελεί το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης. Συνεπώς, ούτε οι αμφιβολίες της Επιτροπής ως προς τη λυσιτέλεια του υποβληθέντος ερωτήματος μπορούν να θέσουν υπό αμφισβήτηση το παραδεκτό του ερωτήματος αυτού.

33 Επομένως, πρέπει να δοθεί απάντηση στο προδικαστικό ερώτημα.

Επί της ουσίας

34 Με το ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινισθεί κατά πόσον οι συμβάσεις αποκλειστικής διανομής καυσίμων, οι οποίες συγκεντρώνουν τα χαρακτηριστικά που περιγράφει, εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής, αφενός, του άρθρου 85 της Συνθήκης και, αφετέρου, του κανονισμού 1984/83.

35 Κατ' αρχάς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι ο εν λόγω κανονισμός θεσπίζει, απλώς, μια απαλλαγή κατά κατηγορία, με την οποία ορισμένες κατηγορίες συμφωνιών μεταξύ επιχειρήσεων εξαιρούνται από την απαγόρευση των συμπράξεων που προβλέπει το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Κατόπιν αυτού, μόνον οι συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων, κατά την έννοια της διατάξεως αυτής, μπορούν να εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1984/83.

36 Συνεπώς, πρέπει να εξετασθεί, κατ' αρχάς, το κατά πόσον οι επίμαχες στο πλαίσιο της κύριας δίκης συμβάσεις συνιστούν πράγματι συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων και, εν συνεχεία, το κατά πόσον η θεσπισθείσα με τον κανονισμό 1984/83 κατά κατηγορία απαλλαγή έχει εφαρμογή στις συμβάσεις αυτές.

37 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, οι συμφωνίες μεταξύ οικονομικών φορέων που βρίσκονται σε διαφορετικά στάδια της παραγωγικής διαδικασίας, ήτοι οι κάθετες συμφωνίες, μπορούν να συνιστούν συμφωνίες κατά την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης και να εμπίπτουν στην απαγόρευση της διατάξεως αυτής (βλ., υπ' αυτή την έννοια, τις αποφάσεις της 13ης Ιουλίου 1966, 56/64 και 58/64, Consten και Grundig κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1965-1968, σ. 363, και της 24ης Οκτωβρίου 1995, C-266/93, Volkswagen και VAG Leasing, Συλλογή 1995, σ. I-3477, σκέψη 17).

38 Πάντως, οι κάθετες συμφωνίες, όπως οι επίμαχες εν προκειμένω συμβάσεις μεταξύ της CEPSA και των πρατηριούχων, εμπίπτουν στο άρθρο 85 της Συνθήκης μόνο στην περίπτωση που ο πρατηριούχος θεωρείται ως ανεξάρτητος οικονομικός φορέας και υφίσταται, κατά συνέπεια, συμφωνία μεταξύ δύο επιχειρήσεων.

39 Κατά πάγια νομολογία, η έννοια της επιχειρήσεως καλύπτει, στο πλαίσιο του κοινοτικού δικαίου περί ανταγωνισμού, κάθε φορέα ο οποίος ασκεί οικονομική δραστηριότητα, ανεξαρτήτως του νομικού καθεστώτος που τον διέπει και του τρόπου χρηματοδοτήσεώς του (αποφάσεις της 23ης Απριλίου 1991, C-41/90, Höfner και Elser, Συλλογή 1991, σ. I-1979, σκέψη 21, και της 11ης Ιουλίου 2006, C-205/03 P, FENIN κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. I-6925, σκέψη 25).

40 Το Δικαστήριο διευκρίνισε, επίσης, ότι ο όρος επιχείρηση, εντασσόμενος στο ίδιο πλαίσιο, πρέπει να νοηθεί ως οικονομική ενότητα από την άποψη του αντικειμένου της οικείας συμφωνίας, έστω και αν από νομική άποψη η οικονομική αυτή ενότητα αποτελείται από περισσότερα φυσικά ή νομικά πρόσωπα (αποφάσεις της 12ης Ιουλίου 1984, 170/83, Hydrotherm, Συλλογή 1984, σ. 2999, σκέψη 11).

41 Επιπλέον, το Δικαστήριο υπογράμμισε ότι, από πλευράς εφαρμογής των κανόνων του ανταγωνισμού, η τυπική διάκριση μεταξύ δύο συμβαλλομένων, η οποία προκύπτει από τη χωριστή τους νομική προσωπικότητα, δεν είναι καθοριστική, καθόσον το αποφασιστικό κριτήριο είναι το ενιαίο ή μη της συμπεριφοράς τους στην αγορά (βλ., υπ' αυτή την έννοια, την απόφαση της 14ης Ιουλίου 1972, 48/69, ICI κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1972-1973, σ. 99, σκέψη 140).

42 Υπό ορισμένες περιστάσεις, οι σχέσεις μεταξύ του εντολέα και του μεσάζοντός του είναι δυνατό να χαρακτηρίζονται από την οικονομική αυτή ενότητα (βλ., υπ' αυτή την έννοια, την απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 1975, 40/73 έως 48/73, 50/73, 54/73 έως 56/73, 111/73, 113/73 και 114/73, Suiker Unie κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1975, σ. 507, σκέψη 480).

43 Συναφώς, από τη νομολογία προκύπτει ότι οι μεσάζοντες παύουν να έχουν την ιδιότητα του ανεξάρτητου οικονομικού φορέα μόνον όταν δεν φέρουν κανένα

κίνδυνο απορρέοντα από τις συμβάσεις τις οποίες διαπραγματεύονται για λογαριασμό του εντολέα και ενεργούν ως βοηθητικά όργανα ενσωματωμένα στην επιχείρησή του (βλ., υπ' αυτή την έννοια, την προπαρατεθείσα απόφαση Volkswagen και VAG Leasing, σκέψη 19).

44 Συνεπώς, οσάκις ένας μεσάζων, όπως εν προκειμένω ο πρατηριούχος, καίτοι έχει χωριστή νομική προσωπικότητα, δεν καθορίζει με αυτόνομο τρόπο τη συμπεριφορά του στην αγορά, καθόσον εξαρτάται πλήρως από τον εντολέα του, όπως στην περίπτωση αυτή από τον προμηθευτή του καυσίμων, λόγω του ότι αυτός αναλαμβάνει τους οικονομικούς και εμπορικούς κινδύνους που ενέχει η οικεία δραστηριότητα, η απαγόρευση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης δεν έχει εφαρμογή στις μεταξύ τους σχέσεις.

45 Αντιστρόφως, οσάκις οι συναπτόμενες μεταξύ του εντολέα και των μεσαζόντων του συμβάσεις απονέμουν ή αφήνουν σε αυτούς αρμοδιότητες οι οποίες προσομοιάζουν, από οικονομικής απόψεως, σε εκείνες του ανεξάρτητου οικονομικού φορέα, λόγω του ότι προβλέπουν την ανάληψη, εκ μέρους των μεσαζόντων, οικονομικών και εμπορικών κινδύνων που συνδέονται με την πώληση ή την εκτέλεση των συναπτόμενων με τρίτους συμβάσεων, οι μεσάζοντες αυτοί δεν μπορούν να θεωρούνται ως βοηθητικά όργανα ενσωματωμένα στην επιχείρηση του εντολέα, με συνέπεια μια περιοριστική του ανταγωνισμού ρήτρα συναφθείσα μεταξύ των δύο μερών να μπορεί να συνιστά συμφωνία μεταξύ δύο επιχειρήσεων, κατά την έννοια του άρθρου 85 της Συνθήκης (βλ., υπ' αυτή την έννοια, την προπαρατεθείσα απόφαση Suiker Unie κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψεις 541 και 542).

46 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι το αποφασιστικό στοιχείο για τον καθορισμό του κατά πόσον ο πρατηριούχος είναι ανεξάρτητος οικονομικός φορέας έγκειται στη σύμβαση που συνήψε με τον εντολέα και, συγκεκριμένα, στις σιωπηρές ή ρητές

ρήτρες της συμβάσεως που αφορούν την ανάληψη των οικονομικών και εμπορικών κινδύνων που συνδέονται με την πώληση των οικείων εμπορευμάτων στους τρίτους. Όπως ορθώς επισήμανε η Επιτροπή με τις παρατηρήσεις της, το ζήτημα του κινδύνου πρέπει να εκτιμάται κατά περίπτωση και να λαμβάνεται υπόψη η οικονομική πραγματικότητα παρά ο νομικός χαρακτηρισμός της συμβατικής σχέσεως κατά το εσωτερικό δίκαιο.

47 Υπό τις περιστάσεις αυτές, πρέπει να εξετασθεί αν, στο πλαίσιο των συμβάσεων οι οποίες συγκεντρώνουν τα χαρακτηριστικά που περιγράφει το αιτούν δικαστήριο, οι πρατηριούχοι αναλαμβάνουν ορισμένους οικονομικούς και εμπορικούς κινδύνους συνδεόμενους με την πώληση καυσίμων σε τρίτους ή όχι.

48 Η ανάλυση περί της κατανομής των κινδύνων αυτών πρέπει να πραγματοποιηθεί υπό το πρίσμα των πραγματικών περιστάσεων της υποθέσεως της κύριας δίκης. Εντούτοις, όπως επισημάνθηκε με την ανωτέρω σκέψη 30 της παρούσας αποφάσεως, από τη δικογραφία που υποβλήθηκε στο Δικαστήριο δεν προκύπτει με απόλυτη σαφήνεια ο τρόπος με τον οποίο κατανέμονται οι κίνδυνοι στο πλαίσιο των συμβάσεων που συνήφθησαν μεταξύ της CEPSA και των πρατηριούχων.

49 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι το Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο να εκτιμά τα πραγματικά περιστατικά της κύριας δίκης ούτε να εφαρμόζει επί εθνικών μέτρων ή καταστάσεων τους κοινοτικούς κανόνες που έχει ερμηνεύσει, λαμβανομένου υπόψη ότι τα ζητήματα αυτά εμπίπτουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα του εθνικού δικαστηρίου (βλ., μεταξύ άλλων, τις αποφάσεις της 23ης Φεβρουαρίου 2006, C-253/03, CLT-UFA, Συλλογή 2006, σ. I-1831, σκέψη 36, και της 30ής Μαρτίου 2006, C-451/03, Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti, Συλλογή 2006, σ. I-2941, σκέψη 69).

50 Εντούτοις, προκειμένου να δοθεί χρήσιμη απάντηση στο αιτούν δικαστήριο, πρέπει να προσδιορισθούν τα κριτήρια που θα παράσχουν τη δυνατότητα εκτιμήσεως του

τρόπου με τον οποίο οι επίμαχες στο πλαίσιο της κύριας δίκης συμβάσεις κατανέμουν, στην πράξη, τους οικονομικούς και εμπορικούς κινδύνους μεταξύ, αφενός, των μεσαζόντων και, αφετέρου, του προμηθευτή, για να καθορισθεί το κατά πόσον το άρθρο 85 της Συνθήκης έχει εφαρμογή στις συμβάσεις αυτές.

51 Συναφώς, το εθνικό δικαστήριο πρέπει να λάβει υπόψη, αφενός, τους κινδύνους που συνδέονται με την πώληση των εμπορευμάτων, όπως τη χρηματοδότηση των αποθεμάτων καυσίμων, και, αφετέρου, τους κινδύνους που συνδέονται με επενδύσεις οι οποίες προσιδιάζουν στην οικεία αγορά, ήτοι με αυτές που είναι αναγκαίες προκειμένου ο πρατηριούχος να μπορεί να διαπραγματευθεί ή να συνάψει συμβάσεις με τρίτους.

52 Όσον αφορά, κατ' αρχάς τους κινδύνους που συνδέονται με την πώληση των εμπορευμάτων, είναι πιθανόν ότι ο εν λόγω πρατηριούχος αναλαμβάνει τους κινδύνους, οσάκις καθίσταται κύριος των εμπορευμάτων από τη στιγμή της παραλαβής τους από τον προμηθευτή, ήτοι προ της μεταγενέστερης πωλήσεώς τους στους τρίτους.

53 Ομοίως, ο πρατηριούχος ο οποίος φέρει, είτε αμέσως είτε εμμέσως, τις δαπάνες που συνδέονται με τη διανομή των οικείων εμπορευμάτων, ιδίως δε τα έξοδα της μεταφοράς, πρέπει να θεωρείται ότι αναλαμβάνει και μέρος του κινδύνου που συνδέεται με την πώληση των εμπορευμάτων.

54 Το γεγονός ότι ο πρατηριούχος διατηρεί αποθέματα, με δικά του έξοδα, μπορεί επίσης να συνιστά ένδειξη περί του ότι ο κίνδυνος που συνδέεται με την πώληση των εμπορευμάτων μετατίθεται σε αυτόν.

55 Επιπλέον, το εθνικό δικαστήριο οφείλει να προσδιορίσει το πρόσωπο που φέρει την ευθύνη για τυχόν ζημίες προκληθείσες στα εμπορεύματα, όπως η καταστροφή ή η χειροτέρευσή τους, καθώς και για ζημίες που τυχόν προκλήθηκαν από τα πωληθέντα εμπορεύματα σε τρίτους. Στην περίπτωση κατά την οποία ο πρατηριούχος είναι υπεύθυνος για τις ζημίες αυτές, ανεξαρτήτως του ζητήματος αν τήρησε ή όχι την υποχρέωση συντηρήσεως των εμπορευμάτων υπό συνθήκες που παρέχουν τη δυνατότητα αποφυγής κάθε καταστροφής ή χειροτερεύσεώς τους, πρέπει να θεωρηθεί ότι ο κίνδυνος μετατίθεται σε αυτόν.

56 Πρέπει, επίσης, να εκτιμηθεί η κατανομή του συνδεόμενου με τα εμπορεύματα εμπορικού κινδύνου, ιδίως όσον αφορά την πληρωμή του καυσίμου στην περίπτωση κατά την οποία ο πρατηριούχος δεν βρίσκει αγοραστή ή στην περίπτωση ετεροχρονισμένης πληρωμής λόγω χρησιμοποιήσεως πιστωτικής κάρτας, βάσει των κανόνων ή των πρακτικών που αφορούν το καθεστώς πληρωμής των καυσίμων.

57 Συναφώς, από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι ο πρατηριούχος υποχρεούται να καταβάλλει στην CEPSA το συναρτώμενο με την τιμή πωλήσεως των καυσίμων ποσό εννέα ημέρες μετά την παράδοσή τους και, εντός της ίδιας περιόδου, εισπράττει από την CEPSA τις προμήθειες, το ποσό των οποίων αντιστοιχεί στην ποσότητα του παραδοθέντος καυσίμου.

58 Υπό τις περιστάσεις αυτές, στον εθνικό δικαστή εναπόκειται να εξακριβώσει αν το συναρτώμενο με την τιμή πωλήσεως των καυσίμων ποσό που καταβάλλεται στον προμηθευτή εξαρτάται από την ποσότητα που πράγματι πωλήθηκε εντός της περιόδου αυτής και, όσον αφορά το χρονικό διάστημα κατά το οποίο τα εμπορεύματα εναλλάσσονται εντός του πρατηρίου, αν τα παραδιδόμενα από τον προμηθευτή καύσιμα εξαντλούνται εν πάση περιπτώσει εντός της προθεσμίας των εννέα ημερών. Σε περίπτωση θετικής απαντήσεως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι ο προμηθευτής φέρει τον εμπορικό κίνδυνο.

59 Όσον αφορά τους κινδύνους που συνδέονται με τις προσιδιάζουσες στην αγορά επενδύσεις, οσάκις ο πρατηριούχος πραγματοποιεί ειδικές επενδύσεις συνδεόμενες την πώληση των εμπορευμάτων, όπως αγορά εγκαταστάσεων ή εξοπλισμού, παραδείγματος χάρη δεξαμενής καυσίμων, ή αναλαμβάνει την υποχρέωση να επενδύσει σε πράξεις που αφορούν την προώθηση των προϊόντων, ο εν λόγω κίνδυνος μετατίθεται σε αυτόν.

60 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι, προκειμένου να καθορισθεί αν το άρθρο 85 της Συνθήκης τυγχάνει εφαρμογής, πρέπει να εκτιμηθεί η κατανομή των οικονομικών και εμπορικών κινδύνων μεταξύ του πρατηριούχου και του προμηθευτή, βάσει κριτηρίων όπως η κυριότητα των εμπορευμάτων, η συνεισφορά στα έξοδα που συνδέονται με τη διανομή τους, η συντήρησή τους, η ευθύνη για τυχόν ζημίες που προκαλούνται είτε στα ίδια τα εμπορεύματα είτε από τα εμπορεύματα αυτά σε τρίτους και η πραγματοποίηση επενδύσεων που προσιδιάζουν στην πώληση των εμπορευμάτων αυτών.

61 Πάντως, όπως ορθώς ισχυρίζεται η Επιτροπή, το γεγονός ότι ο μεσάζων φέρει αμελητέο μόνο μέρος των κινδύνων δεν μπορεί να δικαιολογήσει την εφαρμογή του άρθρου 85 της Συνθήκης.

62 Εντούτοις, πρέπει να διευκρινισθεί ότι, στην περίπτωση αυτή, οι υποχρεώσεις που επιβάλλονται στον μεσάζοντα στο πλαίσιο της πωλήσεως των εμπορευμάτων σε τρίτους για λογαριασμό του εντολέα δεν εμπίπτουν καθαυτές στο άρθρο αυτό. Πράγματι, όπως υποστηρίζει η Επιτροπή, η σύμβαση αντιπροσωπείας είναι δυνατό να περιέχει διατάξεις που αφορούν τις σχέσεις μεταξύ αντιπροσώπου και αντιπροσωπευομένου, όπως ρήτρες περί αποκλειστικότητας και μη ανταγωνισμού, στις οποίες το εν λόγω άρθρο έχει εφαρμογή. Συναφώς, πρέπει να θεωρηθεί ότι, στο πλαίσιο παρόμοιων σχέσεων, οι αντιπρόσωποι είναι, κατ' αρχήν, ανεξάρτητοι οικονομικοί φορείς και οι διατάξεις αυτές είναι δυνατόν να παραβαίνουν τους κανόνες του ανταγωνισμού, στο μέτρο που συνεπάγονται τη στεγανοποίηση της οικείας αγοράς.

63 Στην περίπτωση κατά την οποία, κατόπιν της εξετάσεως των κινδύνων που αναλαμβάνουν οι πρατηριούχοι στο πλαίσιο της υποθέσεως της κύριας δίκης, οι υποχρεώσεις που υπέχουν έναντι του προμηθευτή στο πλαίσιο της πωλήσεως των εμπορευμάτων σε τρίτους δεν πρέπει να θεωρηθούν ως συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων, κατά την έννοια του άρθρου 85 της Συνθήκης, η επιβληθείσα στους εν λόγω πρατηριούχους υποχρέωση να πωλούν τα καύσιμα σε προκαθορισμένη τιμή δεν εμπίπτει στη διάταξη αυτή και, ως εκ τούτου, συνιστά εγγενή συνέπεια της δυνατότητας της CEPSA να προσδιορίζει το πεδίο της δραστηριότητας των αντιπροσώπων της. Αντιθέτως, αν ο εθνικός δικαστής καταλήξει ότι υφίσταται εν προκειμένω συμφωνία μεταξύ επιχειρήσεων κατά την έννοια του άρθρου 85 της Συνθήκης, όσον αφορά την πώληση των εμπορευμάτων σε τρίτους, θα τεθεί το ζήτημα κατά πόσον η υποχρέωση αυτή μπορεί να εμπίπτει στην κατά κατηγορίες απαλλαγή των άρθρων 10 έως 13 του κανονισμού 1984/83.

64 Συνεπώς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το άρθρο 11 του κανονισμού 1984/83 απαριθμεί τις, πέραν της ρήτρας περί αποκλειστικότητας, υποχρεώσεις που μπορούν να επιβληθούν στον μεταπωλητή, στις οποίες δεν περιλαμβάνεται η επιβολή της τιμής πωλήσεως στο κοινό. Συνεπώς, ο καθορισμός εκ μέρους της CEPSA της τιμής αυτής συνιστά περιορισμό του ανταγωνισμού που δεν καλύπτεται από την απαλλαγή του άρθρου 10 του εν λόγω κανονισμού.

65 Κατόπιν των ανωτέρω, στο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 85 της Συνθήκης έχει εφαρμογή σε συναφθείσα μεταξύ προμηθευτή και πρατηριούχου σύμβαση αποκλειστικής διανομής καυσίμων κινήσεως και θερμάνσεως, όπως η επίμαχη στο πλαίσιο της κύριας δίκης, όταν ο πρατηριούχος αυτός αναλαμβάνει, κατά ένα μη αμελητέο ποσοστό, έναν ή περισσότερους από τους οικονομικούς και εμπορικούς κινδύνους που συνδέονται με την πώληση σε τρίτους.

66 Τα άρθρα 10 έως 13 του κανονισμού 1984/83 πρέπει να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι μια τέτοια σύμβαση δεν καλύπτεται από τον εν λόγω κανονισμό,

καθόσον προβλέπει την υποχρέωση του πρατηριούχου να τηρεί την καθορισθείσα από τον προμηθευτή τελική τιμή πωλήσεως στο κοινό.

Επί των δικαστικών εξόδων

67 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τρίτο τμήμα) αποφαίνεται:

1) Το άρθρο 85 της Συνθήκης ΕΟΚ (το οποίο κατέστη άρθρο 85 της Συνθήκης ΕΚ, νυν άρθρο 81 ΕΚ) έχει εφαρμογή σε συναφθείσα μεταξύ προμηθευτή και πρατηριούχου σύμβαση αποκλειστικής διανομής καυσίμων κινήσεως και θερμάνσεως, όπως η επίμαχη στο πλαίσιο της κύριας δίκης, όταν ο πρατηριούχος αυτός αναλαμβάνει, κατά ένα μη αμελητέο ποσοστό, έναν ή περισσότερους από τους οικονομικούς και εμπορικούς κινδύνους που συνδέονται με την πώληση σε τρίτους.

2) Τα άρθρα 10 έως 13 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1984/83 της Επιτροπής, της 22ας Ιουνίου 1983, σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 3, της Συνθήκης σε κατηγορίες συμφωνιών αποκλειστικής προμήθειας, πρέπει να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι μια τέτοια σύμβαση δεν καλύπτεται από τον εν λόγω κανονισμό, καθόσον προβλέπει την υποχρέωση του πρατηριούχου να τηρεί την καθορισθείσα από τον προμηθευτή τελική τιμή πωλήσεως στο κοινό.

(υπογραφές)